

Asia: VN/21836/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta kansalliseksi luonnon monimuotoisuusstrategiaksi 2035

Lausuntopyyntö

2. Strategian lähtökohdat

Strategian lähtökohdat on esitelty ja käsitelty luonnoksessa varsin kattavasti. Esille on tuotu eri näkökulmia, kuten ilmastonmuutosta, edellisen strategiakauden heikkoja tuloksia ja kansainvälisiä sopimuksia.

Suomen riistakeskus pitää tärkeänä että luonnon monimuotoisuutta vaalitaan. Elinympäristöjen säilyminen on elinvoimaisten riistakantojen ja riistatalouden perusedellytys.

Tulevaisuudessa tärkeää olisi varmistaa eri toimenpiteiden hyväksyttävyyden hyvin laaja-alaisesti. Erittäin tärkeää se on perustettaessa uusia suojelualueita, joiden käytön suhteen tulee ottaa paremmin huomioon riistatalouden näkökulmia. Suomen riistakeskus pitää tärkeänä, että suojelualueiden perustamisessa otetaan aidosti huomioon lainsäädännön mahdollistamissa puitteissa metsästäjien näkökulmia, metsästyksen suojelua tukevat muodot ja metsästys, jolla ei ole heikentävää vaikutusta suojelualueen perustamistarkoituksen näkökulmasta.

3.1 ja 3.2 Pää tavoite ja tarkemmat tavoitteet

Strategian pää tavoitteet vaikuttavat realistisilta. On hyvä tunnustaa se, että kaikkien lajien ja luontotyyppien uhanalaistumiskehitystä ei ole mahdollista pysäyttää vuoteen 2030 mennessä.

3.3 Luonnon tilan tavoitteet

Luonnon tilan tavoitteet eivät ole kaikilta osin kattavia. Esimerkiksi tuulivoimarakentamisen mahdollisia vaikutuksia olisi hyvä tuoda tavoitetasolla selkeämmin esille, koska se aiheuttaa voimakasta maankäytön muutosta niin rakennetuilla kuin laajoilla metsäalueilla pirstoen elinympäristöjä ja katkaisten ekologisia yhteyksiä.

Lajiyhteisöjen elpymisen rooli yleislajien osalta lienee yksi tärkeimmistä tavoitteista, sillä ne ovat elintärkeää suojaa ja ruokaa tarjoava resurssi myös uhanalaiselle lajistolle. Suomalaisessa luonnonsuojelussa aihe ei ole saanut juuri painoarvoa vaan keskustelu ja toiminta keskittyy pääosin uhanalaisten lajien ympärille.

Elinympäristöjen laadun parantamisessa 3.3.3 kappaleen talousmetsien tärkeimpiin rakennepiirteisiin olisi hyvä lisätä riistatiheiköt, mustikkavarvustot, sekametsäisyys ja puuston koko- ja tiheysvaihtelu, koska ne ovat merkittäviä rakennepiirteitä monimuotoisuuden hoidossa. Riistatiheiköillä ja sekapuustoisuudella turvataan monien eläinlajien tarvitseman suojan sekä ravinnon saanti ja huolehditaan laaja-alaisesti metsäluonnon monimuotoisuudesta. Sekametsäisyyttä tukemalla turvataan mm. linnunpoikasten selviämisen kannalta ensiarvoisen tärkeän mustikkavarvikon ja siellä elävän, varhaispoikasvaiheessa kriittisen tärkeän hyönteislajiston (mm. mittariperhosen toukat), säilyminen. Erityisen tärkeää on ns. kellarikuusikoiksi kehittyvien puhtaisten kuusikoiden välttäminen. Näillä kohteilla lehtipuut ja mänty turvaavat valon pääsyn kenttäkerrokseen, mikä mahdollistaa mustikan ja muun varpukasvillisuuden säilymisen. Männiköt ja koivikot puolestaan tarvitsevat kuusta metsäkanalinnuille ja muulle pienriistalle suojaa tuovaksi rakennepiirteeksi. Suoja maanpinnan lähellä on mustikan määrän ja lahopuun määrän ohella rakennepiirre, jonka määrässä nykyiset talousmetsät eroavat selvästi luonnonmetsistä.

Luontokadon pysäyttämässä yksi lähestymistapa voisi olla metsien nykyistä mosaiikkimaisempi hyödyntäminen jättämällä esimerkiksi puuntuotannon ulkopuolelle ne pienialaiset kohteet, joissa kannattava metsätalous ei ole mahdollista. Tällaisia ovat esimerkiksi ravinteisuudeltaan huonosti puuntuotantoon sopivat alueet, veden vaivaamat sekä upottavat alueet, kiviset ja kallioiset kulkukelpoisuudeltaan hankalat kohteet ja pienialaiset uudistamisen kannalta hankalat rehevät laikut. Tämä edellyttäisi nykyistä tarkempaa ennakkotietoa metsistä, mutta mahdollistaisi nykyistä suuremmat hakkuukeskittymät, jotka voitaisiin käsitellä mosaiikkimaisesti nykyisellä konekannalla. Näin kannattavaan puuntuotantoon sopimattomat alueet edistäisivät luontokadon pysäyttämistä jäädessään koskemattomiksi. Riistametsänhoitokonsepti tarjoaa tästä mosaiikkimaisesta metsätaloudesta toimivan ja kustannustehokkaan esimerkin.

Luontokadon pysäyttämisen kannalta merkittävää on taata kaikkien elinympäristöjen elinvoimaisuus. Nämä voidaan yhdistää jättämällä metsätalouden ulkopuolelle tai taloudellista metsienkäsittelyä hienovaraisemman käsittelyn piiriin erityisen uhanalaisia elinympäristöjä sekä laajasti tehokkaaseen puuntuotantoon huonosti sopivia elinympäristöjä, jotka voidaan jättää luonnontilaan myös pienialaisesti. Samoin olisi toivottavaa, että riista/monimuotoisuuskosteikkojen perustamis/kunnostamismahdollisuudet olisivat harkinnassa aina, kun metsien vesitalouden hoidossa tarvitaan ravinnekuorman/kiintoaineksen vähentämiseen toimenpiteitä ja rakenteita. Yhdessä tällaiset toimet loisivat mosaiikkimaisesti elinympäristöjä taantuville lajeille talousmetsiin sekä lisää hiilivarastoja heikentämättä puuntuotannon taloudellista kannattavuutta merkittävästi.

3.4 Suojelu ja ennallistaminen

Suomella on Euroopan tasolla merkittävä rooli vesilintujen ja suolintulajien menestymisen kannalta ja siksi vesilintujen elinympäristöjen ja soiden ennallistamisen mittakaavaa on syytä nostaa kuten luonnoksessa esitetään.

Kotiseutukosteikko-LIFE hankkeen ja Sotka kosteikkohankkeen kaltaista kustannustehokasta ja maanomistajalähtöistä toimintamallia kosteikkojen kunnostamisessa ja perustamisessa tulee jatkaa ja varmistaa riittävät resurssit toimenpiteisiin. Helmi hankkeen myötä alkanutta hyvää yhteistyötä riistahallinnon ja ympäristöhallinnon kanssa tulee edelleen jatkaa ja tiivistää.

Suomen riistakeskuksen vetämä Helmi ohjelmaan liittyvä vieraspetohanke arvokkailla lintuvesialueilla on tärkeä ja laaja-alaisesti vaikuttava toimenpidekokonaisuus luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä myös tulevaisuudessa. Siksi pienpetojen ja vieraslajien poisto olisi syytä nostaa omaksi tavoitteeksi ennallistaminen ja hoitoa käsittelevässä tavoitepaketissa.

3.5 Paineiden vähentäminen ja juurisyihin vaikuttaminen

Maankäytön muutoksista esimerkiksi tuulivoimapuistoja ei tuoda juurikaan esille, vaikka tuulivoiman rakentaminen on voimakkaassa kasvussa. Voimaloiden, teiden ja sähkösiirtolinjojen rakentaminen erämaisille alueille aiheuttaa häiriötä, pirstoo elinympäristöä, katkaisee ekologia yhteyksiä, vaikuttaa uhanalaisiin lajeihin ja luonnon virkistysarvoon alueella. Tavoitteisiin olisikin syytä lisätä elinympäristöjen pirstoutumisen ehkäisy ja miten pirstoutumisen ehkäisyyn vaikutetaan niin valtakunnan, maakuntien ja kuntien tasolla.

Luontokadon hoidossa pitää miettiä myös luonnonhoidon kustannustehokkuutta. Esimerkiksi metsien käsittely-yksiköiden kokoa kannattaa kasvattaa ja nimenomaan siten, että yksikön sisällä tehdään pienipiirteisiä ratkaisuja, joilla tuetaan metsän rakenteellista vaihtelua. Näin saadaan yksikkökustannuksia alas ja monimuotoisuutta parannettua. Kehityspanostukset talousmetsien metsänhoidon yhteydessä tehtävään luonnonhoitoon ja riistametsänhoitoon ovat olleet vaatimattomia, vaikka toiminnasta saatavat hyödyt monimuotoisuuden näkökulmasta voisivat olla huomattavia.

Riistametsänhoidon kiinnostus on kasvanut ja monet maanomistajat ovat kiinnostuneita harjoittamaan riistametsänhoitoa tilallaan. Suosio kasvaa, mutta tiedon tarjonnan ja palveluiden puutteen osalta olisi vielä paljon kehitettävää. Metsänomistajille ei vielä nykyisin tarjota heidän arvojensa mukaisia ja riittävän laaja-alaisia palveluja. Riistametsänhoito kustannustehokkaana luonnonhoitomenetelmänä tulisikin ottaa paremmin huomioon strategiassa.

Luonto-osaamisen ja luontosuhteen osalta olisi syytä nostaa esille riistataloutta ja metsästystä. Metsästäjät ja heidän perheensä omistavat lähes puolet suomalaisista yksityismaista ja näin merkittävän maanomistajaryhmän intressejä kannattaisi huomioida strategiassa. Samoin

riistaelinympäristöjen hoidon mahdollisuudet jäävät vähälle huomiolle. Suomen riistakeskus näkee, että riistatalous voisi olla nykyistä vahvempi maa- ja metsätalousalueisiin perustuvan elinkeinotoiminnan, ekosysteemipalveluiden ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen osa-alue. Riistatalous on kasvava elinkeino maaseudulla ja riistatalouden hyväksi tehtävä työ lisää maaseudun elinvoimaa ja viihtyisyyttä yritys- ja asuinympäristönä laaja-alaisesti koko maassa. Riistatalouden karkea kokonaisarvo Euroopassa on arvioitu yli 32 miljardin euron arvoiseksi.

3.6 Saamelaiset ja luonnon monimuotoisuus

-

3.7 Suomi maailmalla

-

Muita huomioita luonnoksesta

Strategiassa on kuvattu luonnon monimuotoisuutta koskevia tavoitteita. Tuleva luonnon monimuotoisuutta koskeva toimintaohjelma tulee määrittämään nyt laaditun strategian onnistumisen. Strategian tavoitteiden arviointi olisi helpompaa jos olisi tietoa, miten niihin pyritään käytännön tasolla.

Svensberg Marko
Suomen Riistakeskus